

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE VERBO DEI|| scripto & non scripto,|| QVATVOR LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, 1599

VD16 B 1607

IV. De editione Syriaca.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53828](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53828)

contrarium reddidit **לֹא תִרְבּוּן בְּרִיעַ** non multiplicabitis comam.

In Numerorum lib. cap. 21. num. 19. ponitur fabula de puero quem fingunt Hebræi descēdisse cum filiis Israël ad torrentes, & de torrentibus ascendisse cum eis ad colles; & de collibus rursus descendisse ad valles: & cap. 28. num. 9. vbi textus Hebræus habet, *Populus solus habitabit*, hoc est, cum aliis gentibus non miscbitur; paraphrasis Chaldæa more Iudaico reddidit, *Ecce populus solus possidebit seculum*; id enim illi expectant vt soli dominantur in orbe terrarum.

Denique in Deuter. cap. 4. num. 28. & cap. 28. num. 64. vbi Scriptura Hebraica, Græca & Latina prædicit fore, vt Hebræi seruiant Diis alienis; quod etiam impletum nouimus non semel fuisse: Chaldaica paraphrasis deriuat hoc scelus idololatriæ ab Hebrais ad gentes. Vertit enim; Seruietis populis seruientibus idolis. Nunc pauca quædam de Syriaca editione addenda sunt.

CAPVT IV.

De editione Syriaca.

DE editione Syriaca dicenda sunt tria. **PRIMUM**, quid intersit inter linguam Syriacam & Chaldaicam. **DEINDE**, qui libri sacri Syriaca lingua scripti habeantur. **POSTREMO**, quanta sit huius editionis auctoritas.

Quod igitur ad **PRIMUM** attinet, Syriaca lingua quasi proles quædam est Hebraicæ & Chaldaicæ linguæ. Hebræi siquidem, qui vsque ad captiuitatem Babylonicam Hebraicè solum, id est, lingua sua loqui consueuerant, cùm abducti essent in Babylonem, cœperunt obliuisci linguam propriam & addiscere alienam, id est, Chaldaicam; quia tamē non perfectè eam pronuntiare poterant, & semper aliquid ex Hebraica retinebant; factum est, vt lingua quædam tertia nasceretur, mixta ex Hebraica, & Chaldaica; atque ea est, quam pro vulgari, ac materna deinceps Hebræi habuerunt. Quæ quidem Syriaca dicta est à regione, vbi maximè eius vsus viget; siue Hierosolymirana, à ciuitate præcipua Hebræorum:

quemadmodum lingua Chaldaica, quæ hoc nomen habet regione Chaldæa, vocata est etiam Babylonica, à ciuitate Chaldæa nobilissima. Porrò distinguuntur hæ duæ lingue characteribus, verborum coniugationibus, affixis, punctatione, sono vocalium, idiotismis, ac tota ferè lingua structura, & multis etiam propriis dictionibus.

Quod autem pertinet ad SECUNDVM, Primo certum est nullum librum veteris Testamenti scriptum esse à primo auctore in hac lingua, nisi fortassis liber primus Machabæorum & Ecclesiasticus, quorum priorem Hebraicum se videtur scribit Hieronymus in prologo Galeato; de posteriori idem scribit in prologo Prouerbiorum. Credibile enim est linguam vulgari Hebræorum, id est, Syriaca scriptos fuisse hos libros, qui tamen non exstant hoc tempore, nisi Græcè. De ceteris libris constat, aut Hebraicè, aut Chaldaicè, aut Græcè à primis auctoribus scriptos esse.

De Testamento nouo maior est dubitatio. & quidem videtur probabile est Euangelium S. Matthæi, & epistolam S. Pauli ad Hebræos, Syriaca lingua scriptos esse: id enim efficacissimis argumentis probat Albertus Widmestadius Ferdinandi Imperatoris Cancellarius, qui primus in Europa Testamentum nouum Syriacum imprimi curauit; & Guido Fabricius cuius est Latina interpretatio noui Testamenti Syriaci in Regiis Bibliis.

Neque his repugnant veteres scriptores, Irenæus, Origenes, Eusebius, Athanasius, Epiphanius, Hieronymus, qui in his libris, ac præsertim Euangelium S. Matthæi, Hebraicè scriptos fuisse dicunt: loquuntur enim de lingua Hebraica, quæ Apostolorum tempore vulgaris erat, quemadmodum in ipso Euangelio passim legimus, dictum aliquid esse Hebraicè, quod tamen constat vulgari lingua, id est, Syriaca dictum esse. Quod est illud Ioan. 19. Exiit in eum, qui dicitur Caluaria locum, Hebraicè autem Golgotha. De quibus vocibus videtur S. Hieronymum in libris de nominibus Hebraicis, ubi diligenter notauit omnes voces, quæ Syriacæ sunt, cum tamen Hebraicæ esse dicantur ab Euangelistis. Præter hos duos libros, totum nouum Testamentum translatum est ex Græco idiomate in Syriacum, auctore (vt ipsi Syri arbitrantur) S. Marco Euangelista.

Quod

Quod si verum esset, nulla esset caussa, cur de huius editionis auctoritate (vt iam ad postremum caput veniamus) dubitaretur. Sed non facilè adduci possum, vt credā à S. Marco traditam Ecclesiis Syriæ, & Ægypti editionem Syriacam Testamenti noui vniuersi, & eius editionis nullam prorsus mentionem extare apud Clementem Alexandrinum, Origenem, Eusebium, Athanasium, Theophilum, Epiphanium, Hieronymum, Cyrillum, Theodoretum, Ioan. Damascenū, aliosque Patres, qui vel in Syria, vel in Ægypto aut Episcopi, aut Presbyteri fuerunt, & vel de variis Scripturarum editionibus accuratè disputarunt, vel certè multa de Scripturis sanctis posteritati scripta reliquerunt.

Quod si editio Syriaca ætate horum Patrum posterior est, vt ego quidem mihi certò persuadeo, non potest eius auctoritas tanta esse, vt cū editione Græca, aut Latina meritò comparari possit. vt interim illud omittā, quod non desunt etiam quædam in ea editione, quæ viris doctis, & piis non admodum placeant. Vnum tamen est, præter alia, eius editionis commodum insigne, quod cū in titulis, ac sectionibus capitum, mentio fiat ieiuniorum, venerationis crucis, precum pro defunctis, vigiliarum, memoriæ Sanctorum, aliarumque eiusmodi rerum, quas Lutherani tanquam Romani Pontificis traditiones detestantur, apertissimi mendacij hæc ipsa editio Lutheranos conuincit. Sed de editione Chaldaica & Syriaca satis multa pro instituti operis breuitate dicta sunt: nunc ad Græcam veniamus.

CAPVT V.

De variis Græcis editionibus.

EDITIONES Græcæ Testamenti veteris nouem omnino numerantur, præter eam, cuius meminit Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromatū, quæ antequam rerum potiretur Alexander Magnus, incertum quo auctore prodiit, & ex qua Plato ceterique Philosophi non pauca hauserunt: sed quoniam ea, succedente postea translatione illa celeberrima septuaginta seniorum,